

7. marts 2018

Sagsnr.
2018-0070790

Dokumentnr.
2018-0070790-3

Sagsbehandler
Bo Juul Jensen

Svar til spørgsmål 10

Til Socialudvalget. Notat ang. muligheder for fritagelse fra beskæftigelsesindsatsen

Resumé

I notatet behandles spørgsmålet om, hvorvidt der er mulighed for at undtage de mest udsatte borgere for kravene i beskæftigelsessystemet.

Notatet indeholder en beskrivelse af, at der – bortset fra enkelte tilfælde ved eksempelvis svær sygdom m.v. – ikke er mulighed for *på et generelt plan* at undtage de mest udsatte borgere for kravene i beskæftigelseslovgivningen, hvis de modtager en offentlig forsørgelsesydelse. Jobcentrene har dog mulighed for og pligt til løbende at tilpasse beskæftigelsesindsatsen på baggrund af en individuel vurdering, således at der ikke stilles urimelige krav til de ledige, ligesom der før en eventuel sanktionering skal tages stilling til, om en sanktion bør iværksættes. Sanktioner skal kun iværksættes, hvis det vurderes at ville fremme borgerens rådighed for arbejde.

Baggrund

Socialforvaltningen anmodede den 12. februar 2018 Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om følgende:

”På vores budgetseminar bad vores udvalg (konkret Å) om et notat, der beskriver mulighederne for, at de mest udsatte borgere fritages fra kravene i beskæftigelsessystemet. I stedet for at sige, at de måtte stille et politikerspørgsmål til jer, tog vi imod bestillingen mhp. at indhente et notat fra jer. Har I mulighed for at udarbejde det?”

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har med udgangspunkt i ovenstående udarbejdet nærværende notat.

Notatet tager udgangspunkt i de aktivitetsparate borgere og borgere i ressourceforløb (begge er målgrupper efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats). Sådan har forvaltningen i første omgang forstået begrebet ”mest udsatte borgere”.

Det er en grundlæggende betingelse for at modtage eksempelvis kontanthjælp, at en borger ikke i øvrigt har et rimeligt tilbud om arbejde, og at borgeren aktivt søger at udnytte sine arbejdsmuligheder.

CF 2. kontor, område I

Bernstorffsgade 17
1577 København V

EAN nummer
5798009710178

Ifølge lovgivningen har jobcentret pligt til at vurdere, om personer, der eksempelvis udebliver fra en jobsamtale, fortsat opfylder betingelserne for at modtage hjælp (står til rådighed).

Med andre ord er det et grundlæggende kriterium i kontanthjælpssystemet, at modtagelsen af en ydelse modsvarer af pligten til aktiv deltagelse i et givent forløb. Konsekvensen af ikke at overholde pligten kan være, at der sanktioneres (trækkes i hjælpen).

I notatet er pligterne efter lovgivningen uddybet, ligesom det er beskrevet i hvilke konkrete tilfælde en udeblivelse ikke får konsekvenser (altså hvor borger ikke sanktioneres).

Herudover indeholder notatet en beskrivelse af kontaktførelsen for aktivitetsparate borgere og borgere i ressourceforløb, herunder krav, samt beskrivelse af tilfælde, hvor borgerne kan fritages for disse krav.

Introduktion til målgrupperne (særligt aktivitetsparate og borgere i ressourceforløb)

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats regulerer jobcentrenes beskæftigelsesindsats. Personer, der kan få hjælp efter loven, er opdelt i målgrupper, jf. lovens § 2.

Forvaltningen har i dette notat særligt set på de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og borgere i ressourceforløb, idet disse målgrupper typisk må anses for nogle af de mest udsatte.

Definitionen af en aktivitetsparat kontanthjælpsmodtager er en borger, der modtager kontanthjælp, hvor jobcentret vurderer, at borgeren ikke kan påtage sig et ordinært arbejde inden for tre måneder, som gør borgeren i stand til at forsøge sig selv, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 2, nr. 3, samt bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats § 2, stk. 2.

Målgruppen for ressourceforløb er borgere, hvis arbejdsevne er så begrænset, at de er i risiko for at få tilkendt førtidspension, hvis der ikke gøres en ekstra, tværfaglig indsats for at understøtte vejen mod job eller uddannelse. Problemerne skal have et omfang, så det vurderes, at borgeren ikke kan komme i ordinært job eller uddannelse hverken på kort eller mellemlangt sigt. Målgruppen er nærmere beskrevet i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 68 a.

Hovedkravene i beskæftigelsessystemet stammer fra reguleringen af det individuelle kontaktførelse og tilbud om aktivering (ret og pligt). De to temaer vil blive gennemgået i det følgende.

Det individuelle kontaktførelse

For de to målgrupper (aktivitetsparate og borgere i ressourceforløb) gælder, at der skal tilrettelægges og gennemføres et individuelt og fleksibelt kontaktføreløb, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 15. Formålet hermed er enten, at personen hurtigst muligt opnår ordinær beskæftigelse, eller – såfremt det ikke umiddelbart er realistisk – at personen bringes tættere på arbejdsmarkedet.

For de aktivitetsparate afholdes den første samtale senest 1 uge fra første henvendelse om (kontant-)hjælp. Herefter skal de individuelle jobsamtaler afholdes mindst fire gange inden for et år – dvs. ca. hver tredje måned i forløbet.

Borgere i ressourceforløb skal have individuelle samtaler mindst seks gange inden for et år – dvs. ca. hver anden måned.

Det individuelle kontaktføreløb er nærmere beskrevet i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, afsnit III.

Mindre intensiv indsats og personer med alvorlig sygdom

For de aktivitetsparate gælder der efter § 21 f en mindre intensiv indsats, hvis borger kan dokumentere, at den pågældende inden for de næste 6 uger skal påbegynde i job, skal på barsel el. lign. Dette indebærer blandt andet, at borger ikke er omfattet af pligten til at møde personligt op til samtaler og tilbud.

Herudover gælder for sygemeldte aktivitetsparate, at opfølgningen i medfør af loven kan foregå uden kontakt til disse, hvis der er tale om alvorlig sygdom, hvor kontakt ikke er hensigtsmæssig eller mulig på grund af den pågældendes helbredssituation. Ved vurderingen af, om en sygdom er alvorlig, indgår navnlig, om sygdommen er livstruende, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 18, stk. 6.

I disse tilfælde har man altså valgt at lave særregler om forløbet for de pågældende personer. Undtagelserne nævnt i dette afsnit supplerer reglerne om rådighed og fritagelse – afsnittet nedenfor.

Tilbud (ret og pligt)

Reglerne om, at borgere har både ret, men også pligt til at deltage i tilbud, skal ses i sammenhæng med pligten til at stå til rådighed (afsnittet nedenfor). Rådighedspligten indebærer således også, at der er pligt til at deltage i de tilbud, som jobcentret anviser.

Aktivitetsparate har ret og pligt til at deltage i tilbud senest efter en sammenhængende periode på 6 måneder med kontanthjælp efter første henvendelse om hjælp, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 92, stk. 2. Herefter er der pligt til at deltage i yderligere tilbud, hver gang der er forløbet 12 måneder med kontanthjælp, jf., § 96, stk. 2.

Jobcentret har i forbindelse med henvisninger til tilbud pligt til eksempelvis at overveje, om der er tale om et rimeligt tilbud til den pågældende borger, om der er risiko for forringelse af borgers helbred ved deltagelse, og om afstanden til tilbudsstedet udgør en urimelig belastning. Denne pligt modsvares af borgerens ret til at udeblive, hvis der er rimelig grund hertil (nærmere beskrevet i afsnittet nedenfor).

Efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 96, stk. 3, har aktivitetsparate, der på grund af personlige forhold ikke aktuelt kan deltage i tilbud, i stedet pligt til at deltage i mentorforløb, jf. samme lovs kap. 9 b. Det kan oplyses, at 16 pct. af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år modtog helhedsorienteret mentor i 2017.

For borgere i ressourceforløb skal der, efter afgørelsen om ressourceforløb, men inden forløbet igangsættes, udarbejdes en indsatsplan, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 30 a, stk. 4, og § 68 c. I planen, der fastlægges for mindst 6 måneder ad gangen og løbende opdateres, fastsættes bl.a. de konkrete tilbud eller aktiviteter m.v., der skal indgå i ressourceforløbet.

Sanktion

Hvis en aktivitetsparat uden rimelig grund udebliver fra et tilbud eller fra en samtale, skal jobcentret foretage fradrag i kontanthjælpen, jf. lov om aktiv socialpolitik §§ 36 og 37. Jobcentret foretager nedsættelse af kontanthjælpen i yderligere en række tilfælde, eksempelvis hvis en borger uden rimelig grund har afvist et tilbud om arbejde, jf. lov om aktiv socialpolitik § 39.

Herudover vil hjælpen helt ophøre, hvis borger uden rimelig grund afviser et tilbud m.v.

Tilsvarende bestemmelser gør sig gældende i relation til borgere i ressourceforløb, jf. lov om aktiv socialpolitik §§ 69 a – 69 i.

Det er en grundlæggende forudsætning for sanktionering, at jobcentret i forbindelse med afgivelse af tilbud/indkaldelse til samtale m.v. skriftligt har informeret om konsekvenserne ved udeblivelse, jf. lov om aktiv socialpolitik § 35, stk. 1, og § 69 a, stk. 1.

Herudover er det en betingelse, at jobcentret har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i kontakt med personen med henblik på en vurdering af, om der forelå en rimelig grund til udeblivelsen m.v.

Rådighed og fritagelse – ”rimelig grund”

Jobcentret skal altid vurdere om borgeren har haft en rimelig grund til at udeblive fra tilbuddet eller samtalen m.v.

For de aktivitetsparate gælder for det første de rimelige grunde, der er nævnt i lov om aktiv socialpolitik § 13, stk. 7 (jf. § 13, stk. 8). Det kan eksempelvis være, at der ikke er anvist et rimeligt tilbud ud fra en vurdering af tilbuddets indhold, at borgeren er syg, manglende mulighed for børnepasning, igangværende aftjening af værnepligt m.v.

Herudover gælder for de aktivitetsparate, at jobcentret skal vurdere, om der i det enkelte tilfælde er andre forhold (udover de opremsede i § 13, stk. 7), der kan begrunde, at den pågældende ikke har pligt til at medvirke (og dermed ikke skal sanktioneres). De andre rimelige grunde kan f.eks. være svær psykisk sygdom, hjemløshed eller misbrugsproblemer.

Når jobcentret vurderer, om den aktivitetsparate ydelsesmodtager er udeblevet fra tilbuddet uden rimelig grund, skal jobcentret også vurdere, om sanktionen i den konkrete situation vil fremme borgerens rådighed for arbejde eller uddannelse. Hvis sanktionen ikke vil fremme borgerens rådighed, skal borgeren ikke have en sanktion.

Loven forudsætter en konkret vurdering i forbindelse med den enkelte udeblivelse. Der er således ikke mulighed for – udover de nævnte tilfælde ovenfor – en bredere fritagelse for de angivne krav, idet en sådan *generel* fritagelse ville tilsidesætte det forudsatte *konkrete* skøn (skøn under regel).

Tilsvarende betragtninger gør sig gældende i relation til borgere i ressourceforløb.

Regelgrundlag

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LBK nr. 1342 af 21/11/2016)

Lov om aktiv socialpolitik (LBK nr. 269 af 21/03/2017)

Bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats (BEK nr. 1297 af 09/11/2016)